

Z A K O N

O OPTIČKIM DISKOVIMA

Predmet

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uslovi za proizvodnju optičkih diskova i proizvodnih delova, uvoz i izvoz proizvodnih delova i opreme koja se koristi za proizvodnju optičkih diskova, kao i komercijalno umnožavanje, uvoz, izvoz i promet optičkih diskova.

Značenje izraza

Član 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) *optički disk* je svaki medij koji se koristi za elektronsko skladištenje podataka u digitalnom obliku, koji se mogu zapisati i čitati pomoću optičkog mehanizma za skeniranje koristeći izvor svetlosti visoke gustine, kao što je laserski zrak, bez obzira na format diska;

2) *proizvodni deo* (stamper) je komponenta kalupa koja sadrži podatke u digitalnom obliku, namenjena za oblikovanje optičkih diskova, ili bilo koja naprava koja sadrži podatke od kojih se proizvodni deo (stamper) može proizvesti putem galvanizacije;

3) *glass master* je disk izrađen od stakla ili polimera, koji sadrži podatke u digitalnom obliku, na osnovu koga se izrađuje proizvodni deo (stamper);

4) *proizvodna oprema* su mašine, uređaji, oprema za izradu glass mastera, kao i svaka druga oprema, koja se koristi ili se može koristiti za proizvodnju optičkih diskova ili proizvodnih delova (stamper);

5) *oprema za izradu mastera* su mašine, uređaji ili naprave koje se sastoje od procesora signala i uređaja za snimanje laserskim zrakom ili bilo kog drugog uređaja koji se može koristiti za snimanje podataka na master ili direktno na proizvodni deo (stamper);

6) *proizvodnja* je izrada optičkih diskova kao i izrada, odnosno obrađivanje proizvodnih delova (stamper);

7) *proizvođački kod* je LBR SID kod kojim se identifikuje laser bim rekorder na kojem je napravljen proizvodni deo (stamper) i Mould SID kod, kojim se identifikuje kalup na kojem je izvršeno umnožavanje optičkih diskova, koji izdaje Zavod za intelektualnu svojinu (u daljem tekstu: Zavod) i koji služi za identifikaciju proizvođača optičkih diskova ili proizvodnih delova (stamper), koji su zajednički razvili IFPI - Međunarodna federacija diskografske industrije (IFPI- International Federation of Phonograph Industry) i Philips Internešnl B.V. (Philips International B.V.);

8) *licenca za proizvodnju* je isprava kojom se odobrava proizvodnja optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper);

9) *licencirane prostorije* su objekti koji su navedeni u licenci za proizvodnju u kojima se obavlja proizvodnja optičkih diskova i/ili proizvodnja proizvodnih delova (stamper);

10) *nosilac licence* je pravno lice ili preduzetnik kome je izdata licenca za proizvodnju optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper);

11) *lice* je pravno lice ili preduzetnik;

12) *promet optičkih diskova* jeste prodaja, iznajmljivanje, davanje u zakup i razmena optičkih diskova;

13) *komercijalno umnožavanje optičkih diskova* je snimanje materijala zaštićenog autorskim pravom ili srodnim pravima sa postojećih nosača na optičke diskove, u cilju njihovog stavljanja u promet ili njihovog izvoza.

Uslovi za proizvodnju optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper)

Član 3.

Proizvodnju optičkih diskova i/ili proizvodnju proizvodnih delova (stamper) može da obavlja samo lice kojem je dodeljen proizvođački kod i koje ima licencu za proizvodnju.

Proizvodnja iz stava 1. ovog člana može da se obavlja isključivo u licenciranim prostorijama, u skladu sa ovim zakonom.

Proizvođački kod

Član 4.

Proizvođački kod dodeljuje Zavod i upisuje ga u Registar dodeljenih proizvođačkih kodova i izdatih licenci.

Proizvođački kod, na pisani zahtev podnosioca, dodeljuje se u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva.

Registar dodeljenih proizvođačkih kodova i izdatih licenci vodi se u elektronskom obliku.

Zahtev iz stava 2. ovog člana naročito sadrži podatke o:

- 1) podnosiocu zahteva;
- 2) odgovornim licima podnosioca zahteva;
- 3) prostorijama u kojima će se obavljati proizvodnja;
- 4) druge propisane podatke.

Sadržinu i način vođenja Registra dodeljenih proizvođačkih kodova i izdatih licenci bliže propisuje ministar nadležan za poslove nauke (u daljem tekstu: ministar).

Licenca za proizvodnju

Član 5.

Licencu za proizvodnju (u daljem tekstu: licenca) izdaje Zavod rešenjem, u skladu sa zakonom, na osnovu pisanog zahteva lica koje je pribavilo proizvođački kod i koje namerava da se bavi proizvodnjom optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper).

Rešenje o izdavanju licence je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Izdata licenca je neprenosiva.

Izdate licence Zavod upisuje u Registar dodeljenih proizvođačkih kodova i izdatih licenci.

Uslovi za izdavanje licence

Član 6.

Licenca se izdaje licu koje:

- 1) je registrovano za obavljanje delatnosti za koju se licenca traži;
- 2) poseduje odgovarajući proizvođački kod;
- 3) poseduje prostorije u kojima će se obavljati proizvodnja optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper);

4) u periodu od pet godina pre podnošenja zahteva, nije bilo pravosnažno osuđeno za privredni prestup, odnosno da njegov direktor ili drugo odgovorno lice, u periodu od pet godine pre podnošenja zahteva za izdavanje licence, nije bilo pravosnažno osuđeno za krivično delo kojim se povređuje pravo intelektualne svojine koje ga čini nedostojnim vršenja delatnosti proizvodnje optičkih diskova i proizvodnih delova (stamper), da se protiv navedenih lica ne vodi postupak za bilo koje od ovih dela i da nije na snazi mera kojom im je zabranjeno obavljanje delatnosti za koju se traži licenca.

Sadržina zahteva za izdavanje licence

Član 7.

Zahtev za izdavanje licence sadrži podatke o podnosiocu zahteva.

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana podnose se dokazi kojima se potvrđuje ispunjenost uslova iz člana 6. ovog zakona.

Ministar bliže propisuje sadržinu zahteva iz stava 1. ovog člana, kao i dokaze iz stava 2. ovog člana.

Rok za izdavanje licence

Član 8.

Licenca se izdaje u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahteva.

Uredan zahtev za izdavanje licence, u smislu stava 1. ovog člana, jeste zahtev koji sadrži podatke i dokaze iz člana 7. ovog zakona.

Ako zahtev nije uredan, Zavod u pisanoj formi, uz navođenje razloga, podnosiocu zahteva dostavlja poziv da zahtev dopuni u roku koji Zavod odredi a koji ne može biti duži od 30 dana od dana prijema poziva.

Ako u ostavljenom roku podnosilac zahteva ne dopuni zahtev, Zavod zaključkom odbacuje zahtev.

Odbijanje izdavanja licence

Član 9.

Zahtev za izdavanje licence odbija se ako:

- 1) podnosilac zahteva nije registrovan za obavljanje delatnosti za koju se licenca traži;
- 2) podnosilac zahteva nema odgovarajući proizvođački kod;

3) podnosilac zahteva ne poseduje odgovarajuće prostorije u kojima se obavlja proizvodnja optičkih diskova i/ili proizvodnih delova;

4) je podnosilac zahteva bio pravnosnažno osuđen za privredni prestup, odnosno ako je direktor ili drugo odgovorno lice podnosioca zahteva bilo pravnosnažno osuđeno za krivično delo povrede prava intelektualne svojine koje ga čini nedostojnim vršenja delatnosti proizvodnje optičkih diskova i proizvodnih delova (stamper), u periodu od pet godina pre podnošenja zahteva;

5) se u trenutku donošenja odluke o zahtevu za izdavanje licence, protiv podnosioca zahteva, direktora ili drugog odgovornog lica podnosioca zahteva vodi postupak za delo iz tačke 4) ovog stava, do pravnosnažnog okončanja postupka;

6) je u trenutku donošenja odluke o zahtevu za izdavanje licence, na snazi mera kojom se zabranjuje podnosiocu zahteva, direktoru ili drugom odgovornom licu podnosioca zahteva, za obavljanje delatnosti za koju se traži licenca.

Rešenje kojim se odbija izdavanje licence iz razloga navedenih u stavu 1. ovog člana Zavod donosi u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahteva iz člana 7. ovog zakona.

Rešenje iz stava 2. ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Sadržina i rok važenja licence

Član 10.

Licenca sadrži naročito:

- 1) podatke o nosiocu licence;
- 2) podatke o licenciranim prostorijama;
- 3) podatke o delatnosti za čije obavljanje se licenca izdaje - proizvodnja optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper);
- 4) druge propisane podatke.

Licenca se izdaje sa rokom važenja od dve godine od dana donošenja rešenja o izdavanju licence, s tim da se može produžavati neograničen broj puta, na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Ministar bliže propisuje izgled i sadržinu licence iz stava 1. ovog člana.

Produženje važenja licence

Član 11.

Produženje važenja licence vrši se na osnovu pisanog zahtev koji Zavodu podnosi nosilac licence najranije 60, a najkasnije 30 dana pre isteka roka važenja licence.

Uredan zahtev za produženje važenja licence je zahtev koji je podnet u roku iz stava 1. ovog člana, koji sadrži podatke iz člana 6. ovog zakona, kao i podatak o broju licence čije se produženje važenja traži.

U pogledu sadržine zahteva, roka za donošenje rešenja o produženju, odnosno rešenja o odbijanju produženja važenja licence shodno se primenjuju odredbe čl. 7, 8. i 9. ovog zakona.

Rešenje iz stava 3. ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Obaveze nosioca licence

Član 12.

Nosilac licence dužan je da:

1) na vidnom mestu, u svakoj licenciranoj prostoriji istakne kopiju licence, a original licence da istakne u kancelariji odgovornog lica;

2) primeni dodeljene proizvođačke kodove na sve optičke diskove i/ili proizvodne delove (stamper);

3) u pisanoj formi obavesti Zavod o svakoj promeni podataka iz člana 6. ovog zakona koji su od značaja za izdavanje licence, najkasnije 15 dana od dana nastanka promene;

4) s obzirom na okolnosti slučaja preduzme razumne mere kako bi utvrdio da je naručilac optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper) ovlašćen da na naručenim optičkim diskovima ili proizvodnim delovima (stamper) reprodukuje materijal zaštićen autorskim ili srodnim pravom, a naročito da od naručioca zahteva da:

(1) dostavi podatke o nosiocu prava na materijal koji je predmet reprodukcije na naručenim optičkim diskovima i/ili proizvodnim delovima (stamper) ili njihovom pakovanju,

(2) dostavi dokaz da je ovlašćen da reprodukuje takav materijal na optičkim diskovima i/ili proizvodnim delovima (stamper), u pogledu količine i vrste, vremenskog i teritorijalnog važenja ovlašćenja izdatog od strane izvornog nosioca prava,

(3) obezbedi podatke o sadržini materijala koji je predmet reprodukcije i proveru tih podataka upoređivanjem sa dostavljenim materijalom;

5) vodi evidenciju o količini, sadržaju i seriji proizvodnje optičkih diskova, čuva dokaze i podatke iz stava 1. tačka 4) ovog člana i čuva primerke optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper) u skladu sa ovim zakonom.

Ako okolnosti slučaja dovode u sumnju postojanje ili obim ovlašćenja za reprodukovanje materijala na optičkim diskovima i/ili proizvodnim delovima (stamper), nosilac licence mora da izvrši dodatnu proveru podataka dobijenih od naručioca.

Odredbe stava 1. tačka 4) i stav 2. ovog člana ne primenjuju se na proizvodnju praznih optičkih diskova.

Privremeno oduzimanje licence

Član 13.

Zavod, po službenoj dužnosti, rešenjem privremeno oduzima licencu najduže do pravnosnažnog okončanja postupaka, ako je:

1) protiv nosioca licence pokrenut postupak za privredni prestup, odnosno ako je protiv odgovornog lica nosioca licence pokrenut postupak za krivično delo povrede prava intelektualne svojine koje ga čini nedostojnim vršenja delatnosti proizvodnje optičkih diskova;

2) pokrenut postupak protiv pravnog lica za privredni prestup, odnosno protiv fizičkog lica za krivično delo za povredu prava intelektualne svojine koje ga čini nedostojnim vršenja delatnosti proizvodnje optičkih diskova, ako je povreda učinjena u licenciranim prostorijama.

Organ koji je pokrenuo postupak iz stava 1. ovog člana dužan je da o tome, bez odlaganja, u pisanoj formi obavesti Zavod.

Rešenje o privremenom oduzimanju licence je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Trajno oduzimanje licence

Član 14.

Zavod, po službenoj dužnosti, rešenjem trajno oduzima licencu ako je:

- 1) nosilac licence pravosnažno osuđen za privredni prestup, odnosno ako je odgovorno lice nosioca licence pravosnažno osuđeno za krivično delo povrede prava intelektualne svojine koje ga čini nedostojnim vršenja delatnosti proizvodnje optičkih diskova;
- 2) pravno lice pravosnažno osuđeno za privredni prestup, odnosno ako je fizičko lice pravosnažno osuđeno za krivično delo povrede prava intelektualne svojine koje ga čini nedostojnim vršenja delatnosti proizvodnje optičkih diskova, a koje je izvršeno u licenciranim prostorijama.

Organ koji je doneo odluke iz stava 1. ovog člana dužan je da o tome, bez odlaganja, u pisanoj formi obavesti Zavod.

Rešenje o trajnom oduzimanju licence je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ukidanje licence

Član 15.

Zavod može rešenjem da ukine licencu.

Rešenje o ukidanju licence donosi se na zahtev nosioca licence ili po službenoj dužnosti, ako Zavod utvrdi da je nosilac licence trajno prestao da obavlja delatnost proizvodnje optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper).

Rešenje o ukidanju licence je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Evidencija optičkih diskova

Član 16.

Nosilac licence dužan je da vodi evidenciju proizvedenih optičkih diskova, da čuva uzorke proizvedenih optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper) i da čuva dokaze i podatke iz člana 12. stav 1. tačka 4) ovog zakona u roku od pet godina i da ih na zahtev stavi na uvid tržišnom inspektoru, ovlašćenom carinskom službeniku i ovlašćenom licu ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove, a po pismenom zahtevu, Zavodu i ovlašćenom predstavniku organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava (u daljem tekstu: organizacija).

Uzorci iz stava 1. ovog člana su:

- 1) primerak proizvedenog optičkog diska;
- 2) sadržina proizvodnog dela (stamper), u formi koja omogućava uvid u tu sadržinu.

Ministar bliže propisuje sadržinu i način vođenja evidencije optičkih diskova.

Obaveza obeležavanja proizvoda

Član 17.

Nosilac licence mora optički disk sa snimljenim sadržajem i/ili proizvodni deo (stamper) da obeleži odgovarajućim proizvođačkim kodom koji je naveden u licenci.

Uvoz i izvoz optičkih diskova, proizvodnih delova (stamper) i proizvodne opreme

Član 18.

Uvoz, odnosno izvoz optičkih diskova, proizvodnih delova (stamper) i proizvodne opreme, može da vrši lice koje je registrovano u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata.

Fizičko lice može slobodno da vrši uvoz, odnosno izvoz optičkih diskova za sopstvene, nekomercijalne, potrebe, pod uslovom da se optički diskovi nalaze u ličnom prtljagu putnika ili da su poslati u maloj pošiljci.

Saradnja nadležnog carinskog organa i tržišne inspekcije

Član 19.

Nadležni carinski organ dužan je da prvog radnog dana u mesecu dostavi tržišnoj inspekciji podatke o licima koja su izvršila uvoz iz člana 18. ovog zakona i podatke o uvozu izvršenom u toku prethodnog meseca.

Tržišna inspekcija mora da izvrši nadzor nad prometom uvezene robe iz člana 18. ovog zakona najkasnije u roku od 60 dana od dana prijema podataka iz stava 1. ovog člana.

Optički diskovi sa snimljenim sadržajem i proizvodni delovi (stamper) koji se izvoze moraju da budu obeleženi proizvođačkim kodom o čemu se prilaže dokaz.

Nadležan carinski organ vrši kontrolu ispunjenosti uslova iz stava 3. ovog člana.

Zabrana stavljanja lažnog proizvođačkog koda

Član 20.

Zabranjeno je stavljanje lažnog proizvođačkog koda, odnosno neovlašćeno stavljanje proizvođačkog koda ili slične oznake na optičke diskove i/ili proizvodne delove (stamper), kao i izrada, skladištenje ili korišćenje sredstava čija je prevashodna namena stavljanje lažnog proizvođačkog koda.

Zabrana skladištenja i korišćenja neprilagođene opreme

Član 21.

Zabranjeno je skladištenje i/ili korišćenje proizvodne opreme i proizvodnog dela (stamper), koji nisu prilagođeni za stavljanje odgovarajućeg proizvođačkog koda u skladu sa ovim zakonom.

Zabranjena je proizvodnja, prepravka ili držanje kalupa, odnosno proizvodnog dela (stamper) za proizvodnju optičkih diskova koji je pogodan za stavljanje lažnog proizvođačkog koda ili slične oznake na optički disk.

U smislu st. 1. i 2. ovog člana nosilac licence smatraće se držaocem proizvodne opreme i/ili proizvodnog dela (stamper), odnosno kalupa za proizvodnju optičkih diskova pronađenih u licenciranim prostorijama.

Zabranjeno je korišćenje sredstava ili opreme kojom se proizvođački kodovi uništavaju ili čine nejasnim.

Zabrana prometa neobebeženih proizvoda

Član 22.

Zabranjeno je stavljanje u promet optičkih diskova i/ili proizvodnih delova (stamper) sa snimljenim sadržajem koji nisu obeleženi odgovarajućim proizvođačkim kodom.

Zabranjeno je stavljanje u promet optičkih diskova i/ili proizvodnih delova na kojima je proizvođački kod uništen ili nejasan.

Prava i dužnosti tržišne inspekcije

Član 23.

Inspekcijski nadzora nad sprovođenjem ovog zakona vrši tržišna inspekcija.

U okviru inspekcijskog nadzora tržišna inspekcija ima pravo i dužnost da:

- 1) pregleda licencirane prostorije i izvrši kontrolu delatnosti koja se u njima obavlja;
- 2) pregleda izdatu licencu;
- 3) pregleda optičke diskove, proizvodne delove (stamper), proizvodnu opremu i sirovine za proizvodnju optičkih diskova i izvrši njihov popis;
- 4) pregleda evidencije, poslovne knjige, ugovore i druge isprave, kao i dokaze o pravu reprodukovanja, odnosno snimanja materijala zaštićenog autorskim ili srodnim pravom na optičkim diskovima ili proizvodnim delovima (stamper);
- 5) proverava i utvrđuje da li su proizvodni delovi (stamper), odnosno kalupi, uključujući i rezervne proizvodne delove (stamper) i kalupe i proizvodna oprema prilagođeni za stavljanje proizvođačkih kodova sadržanih u licenci;
- 6) proverava i utvrđuje da li su optički diskovi i proizvodni delovi (stamper) obeleženi odgovarajućim proizvođačkim kodom;
- 7) proverava da li se vode evidencije propisane ovim zakonom;
- 8) privremeno zadrži, do odluke suda, optičke diskove, proizvodne delove (stamper), sirovinu ili opremu za proizvodnju, odnosno umnožavanje optičkih diskova, ako izrazi sumnju da je učinjena povreda ovog zakona koja je propisana kao prekršaj ili povreda drugog zakona koja je propisana kao privredni prestup ili krivično delo povrede prava intelektualne svojine i da o tome obaveste nosioca prava intelektualne svojine, odnosno organizaciju;
- 9) uzme određeni broj uzoraka optičkih diskova, odnosno proizvodnih delova (stamper) potrebnih za dokazivanje u postupku pred nadležnim sudom;
- 10) rešenjem naredi uništavanje oduzetih optičkih diskova, odnosno proizvodnih delova (stamper) kada i pored preduzetih aktivnosti za pronalaženje vlasnika, njihov vlasnik, odnosno držalac ostane nepoznat;
- 11) uzme uzorke optičkih diskova radi provere i slanja podataka međunarodnim organizacijama za zaštitu prava intelektualne svojine;

Rešenje iz stava 1. tačka 10) ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Odredbe stava 1. ovog člana shodno se primenjuju i na druge prostorije i prevozna sredstva kada postoji osnovana sumnja da je u njima učinjena ili je u toku povreda ovog zakona, ili odredaba drugog zakona kojim se štiti pravo intelektualne svojine.

Kaznene odredbe

Član 24.

Novčanom kaznom u iznosu od 100.000 do 2.000.000 dinara kazniće se pravno lice koje:

1) proizvodi, skladišti, stavlja u promet, uvozi i/ili izvozi optičke diskove, odnosno proizvodne delove (stamper), suprotno odredbama ovog zakona (čl. 3, 17, 18. st. 1, 20, 21. i 22.);

2) ne poštuje obaveze obeležavanja, čuvanja i vođenja evidencije propisane ovim zakonom (član 12. st. 1. tačka 5.).

Za radnje iz stava 1. ovog člana Zakona kazniće se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 50.000 do 500.000 dinara i preduzetnik.

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za prekršaj i fizičko lice ili odgovorno lice novčanom kaznom u iznosu od 50.000 do 150.000 dinara.

Predmeti izvršenja prekršaja i predmeti koji su bili upotrebljeni za izvršenje prekršaja iz st. 1-3. ovog člana oduzimaju se, a predmeti izvršenja prekršaja uništavaju se.

Presuda kojom je učiniocu izrečena kazna za prekršaj iz st. 1-3. ovog člana javno se objavljuje.

Prelazne i završne odredbe

Član 25.

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona biće doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu zakona.

Član 26.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjuje se istekom šestog meseca od dana stupanja na snagu.

OBRAZLOŽENJE

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 97. stav 1. tačka 6. Ustava Republike Srbije, prema kojoj Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem obavljanja pojedinih privrednih i drugih delatnosti.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Sve zemlje koje su posle prvog januara 1995. godine pristupale Svetskoj trgovinskoj organizaciji (STO), u skladu sa odredbama Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (u daljem tekstu: TRIPS Sporazum) bile su izložene rigoroznoj proverbi i analizi zakonodavstva koje se odnosi na zaštitu intelektualne svojine, kao i praktičnoj primeni tih zakona. Republika Srbija je u periodu od 2002. do 2005. godine vodila postupak pristupanja STO kao deo SRJ i kasnije SCG, a od 2005. godine to čini samostalno. U toku tog postupka, na insistiranje više članica STO, a pre svega SAD i EU, Republika Srbija je dala izjavu da će doneti Zakon o optičkim diskovima i na taj način pravno urediti pitanje proizvodnje, komercijalnog umnožavanja, prometa, uvoza i izvoza optičkih diskova i opreme za njihovu proizvodnju i reprodukovanje. Donošenje takvog zakona je neophodno prvenstveno zbog činjenice da se u Srbiji kao sredstvo za nelegalno komercijalno umnožavanje autorskih dela i predmeta srodnih prava (muzika, film, softver) najčešće koriste upravo optički diskovi, pa se donošenjem ovakvog zakona stvara pravni osnov da se takvo protivpravno ponašanje sankcioniše i onemogući. Istovremeno, donošenjem ovog zakona se izlazi u susret više puta ponavljanom zahtevu članica STO, pa se može reći i da se njegovim usvajanjem ispunjava i jedan od uslova neophodnih za punopravno članstvo Republike Srbije u STO.

Dakle, uz ispunjavanje formalne obaveze na koju je Republika Srbija pristala vezano za sticanje statusa kandidata za članstvo u EU, primena ovog zakona će značajno doprineti uspostavljanju pravne sigurnosti u ovoj oblasti i smanjenju obima piraterije, kao i sprečavanju „sive” nelegalne proizvodnje optičkih diskova, čime se onemogućava i izbegavanje plaćanja dažbina koje predstavljaju javni prihod. Opštepoznato je da je optički disk kod nas još uvek najrašireniji medij koji se koristi za neovlašćeno umnožavanje muzičkih, filmskih, softverskih i multimedijalnih autorskih dela. Nesporno je da će se propisivanjem kodova na optičkim medijima i omotima, nadležnim kontrolnim, odnosno inspeksijskim organima znatno olakšati prepoznavanje neovlašćeno umnoženih optičkih diskova, a takođe i razlikovanje legalnih od piratskih proizvoda. Konačno, zakonskim regulisanjem ove oblasti stvaraju se neophodne pretpostavke za efikasniju zaštitu domaćeg kulturnog i intelektualnog stvaralaštva, te povećava mogućnosti za otvaranje novih radnih mesta, kao i za izvoz proizvoda domaćeg intelektualnog stvaralaštva na svetsko tržište.

Ukazujemo da većina država STO nema ovakav zakon stoga što su sve bivše članice GATTA postale članice STO 1. januara 1995. godine, a to na osnovu odgovarajuće izjave i potpisivanjem odgovarajućih dokumenata, bez posebne procedure u procesu pristupanja. Prvi zakon o optičkim diskovima je 1998. godine doneo Hong Kong, od kada se donošenje takve vrste zakona zahteva od država koje pristupaju STO, a za koje članice STO smatraju da problem piraterije nije suzbijen u dovoljnoj meri.

U izradi ovog zakona konsultovana su rešenja odgovarajućih zakona Hong Konga, Filipina, Ukrajine i Crne Gore, preporuke Stalnog komiteta za sprovođenje prava Svetske organizacije za intelektualnu svojinu, kao i iskustva Velike Britanije, SAD i Nemačke u sprečavanju piraterije.

U delu zakona koji se odnosi na sprovođenje, zakonska rešenja su usklađena sa odgovarajućim odredbama Sporazuma TRIPS i Direktive EU o sprovođenju prava intelektualne svojine.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH REŠENJA

Član 1. Ovim članom određen je predmet zakona. U Republici Srbiji nikada nije postojao niti legalni niti nelegalni proizvođač praznih optičkih diskova (na koji se naknadno može snimiti neki sadržaj), koji predstavljaju najveći potencijalni izvor piratskih diskova, jer takva proizvodnja nije isplativa. Prazni optički diskovi se legalno uvoze, a upravo zbog niske maloprodajne cene gotovo da ne postoje pokušaji njihovog krijumčarenja. Takođe, kontrola sirovina od kojih se prave optički diskovi (optički polikarbonat) bila bi moguća samo uvođenjem režima dozvola za uvoz, što bi bilo suprotno važećim propisima o spoljnotrgovinskom poslovanju, ali i stanovištu STO o maksimalnoj liberizaciji spoljnotrgovinskog poslovanja. Stoga se ovim zakonom i ne reguliše uvoz sirovine za proizvodnju optičkih diskova (koji bi praktično bilo moguće urediti samo kroz uvozne dozvole za svaku plastičarsku radnju), već da se, na način primeren ovoj problematici, propisuju uslovi za proizvodnju optičkih diskova sa snimljenim sadržajem, uvoz i izvoz proizvodnih delova i opreme koja se koristi za proizvodnju optičkih diskova i njihovo komercijalno umnožavanje i promet. U formulaciji ovog člana jasno je odvojena oblast proizvodnja optičkih diskova, sa kojom je usko povezan uvoz delova i opreme koja se koristi za proizvodnju, od umnožavanja optičkih diskova i njihovog uvoza i izvoza.

Član 2. Ovim članom su određena značenja izraza koji se koriste u ovom zakonu. Navedeni pojmovnik je od značaja za efikasnu i jasnu mogućnost dosledne primene ovog zakona u praksi, jer otklanja mogućnost spora ili nedoumica oko značenja upotrebljenih termina.. Značenje većine izraza navedenih u ovom pojmovniku određeno je na način koji je već korišćen i poznat, pa se posebno obrazloženje značenja daje za samo za dva tehnološki složenija pojma navedena u tačkama 1) i 7), a za pojam naveden u tački 11), zbog odstupanja od uobičajenog pravnog standarda u značenju izraza „lice“, i to:

- Tačka 1) sadrži najopštije značenje izraza „optički disk“, odnosno značenje koje obuhvata sve postojeće, ali i potencijalne buduće formate tog medija optičkih diskova. Naime, prvi optički disk tehnološki razvijen još krajem šezdesetih godina 20. veka na tržištu se pojavio 1982. godine proizveden i predstavljen kao kompakt disk (CD), a od tada konstantno se predstavljaju novi optički diskovi, prvo u CD, a zatim u DVD formatima. Muzička industrija trenutno najviše koristi Compact Disc (CD diskovi se proizvode kako bi sadržali unapred snimljenu muziku ili podatke, koji se zatim ne mogu menjati ili izbrisati sa diska), Super Audio Compact Disc (SACD) i ređe Digital Video Disc (DVD diskovi se proizvode tako da unapred sadrže snimljenu muziku ili podatke koji se naknadno ne mogu menjati, a osnovna razlika između njih i drugih vrsta je količina podataka koja može da se čuva), na tržištu se može pronaći i Video Compact Disc (na VCD disku se nalazi i video i audio zapis, najčešće zapis o nastupima uživo, video spotu, snimku TV programa i često se upotrebljavaju za nanošenje video zapisa, tj. filmova.), a druge industrije koriste optičke diskove u obliku CD-ROM-a (Read Only Memory). Diskovi koji omogućuju snimanje su npr. Compact Disc Recordable (CD-R diskovi u vreme proizvodnje ne sadrže podatke, već se podaci na prazne diskove naknadno snimaju pomoću uređaja za snimanje i jednom kada se snime, podaci na disku ne mogu da se promene niti obrišu), Compact Disc Rewritable (CD-RW diskovi se proizvode prazni, a podaci na njima se naknadno snimaju pomoću uređaja za snimanje, tako da podaci sa ovih diskova mogu da se brišu i da se ponovo snime) i Digital Versatile Disc Recordable (DVD-R diskovi omogućuju snimanje podataka, koji se nakon toga ne mogu menjati ili

izbrisati), kao Blue-Ray. Napred opisana definicija pojma optičkog diska odnosi se na sve navedene, ali i sve potencijalne buduće formate tog medija;

- Tačka 7) sadrži precizno određenje sadržine pojma proizvođačkog koda, a u smislu koji SID kodove prihvata kao vrlo visok stepen zaštite od falsifikata. Naime, International Federation of the Phonographic Industry (IFPI) je u saradnji sa kompanijom Philips Consumer Electronics napravio kod za prepoznavanje izvora (Source Identification Code) poznat kao SID kod, koji povećava sigurnost optičkih medija i prilikom masteringa (izrade „mastera“ kao osnovnog primerka optičkog diska) i prilikom kopiranja tj. umnožavanja. Postoje dve vrste SID kodova. Prvi je kod laserskog zraka (Laser Beam Recorder ili LBR SID kod) koji određuje proizvodni pogon (tj. uređaj) koji je proizveo stamper (metalni disk koji na kojem su sadržane digitalne informacije koje se tokom proizvodnje prenose na optički disk). Kada laser bin rekorder načini stamper, takav stamper već poseduje sve potrebne informacije koje će se kasnije, nakon njegovog repliciranja, naći u prometu. Dakle, na stamperu se, u digitalnoj formi, nalazi snimljena muzika, film, različiti naučni ili zabavni sadržaji i tako dalje. Drugi je kod kalupa (Mould Code), koji određuje proizvodni pogon (tj. uređaj) u kojem je napravljena kopija diska. Nakon što je u laser bin rekorderu napravljen osnovni primerak optičkog diska, spomenuti stamper, proces proizvodnje optičkih diskova se nastavlja njihovim umnožavanjem. Umnožavanje optičkih diskova se vrši na posebnim uređajima na kojima se nalaze kalupi za izradu optičkih diskova. To i jeste osnovna namena SID kodova: da zainteresovanom licu pruže informacije o tome gde je fabrika u kojoj se nalazi laser bin rekorder, a to znači gde je napravljen osnovni primerak optičkog diska, takozvani stamper, i gde je fabrika u kojoj se nalaze kalupi u kojima je optički disk umnožen. Prednost ovog programa je u tome što se za svaki disk koji sadrži SID kod može odrediti na kojem mestu je proizveden ili kopiran, odnosno umnožen.

Do sada je bio veoma mali broj slučajeva u kojima su otkriveni falsifikovani SID kodovi. Ukazujemo da CD-R, CD-RW, VCD, DVD i DVD-R diskovi ne sadrže proizvođačke kodove za prepoznavanje, već su običano označeni matičnim brojevima koji se nalaze blizu središta diska i često sadrže slova CD-R ili kombinaciju slovnih i brojnih oznaka (alfanumerički kod), ili čak informaciju o sadržaju na disku. CD-R-ovi nisu obeleženi LBR kodovima jer nisu podvrgnuti procesu masteringa kao CD-ovi;

- Tačka 11) sadrži specifično značenje u kome se izraz „lice“ upotrebljava u ovom zakonu, a to tako da se, kao propis vezan za učešće u prometu, odnosi samo na učesnike u prometu, koji prema postojećem zakonodavstvu mogu biti samo pravno lice, odnosno samo ono fizičko lice koje je i preduzetnik.

Član 3. Odredba ovog člana u stavu 1. uslove proizvodnje diskova ili proizvodnih delova određuje kumulativno - navedenom delatnošću se može baviti samo lice koje ima licencu za proizvodnju i kome je dodeljen proizvođački kod. Navedeno stvara mogućnost za nadzor nad radom tih lica i njihovom proizvodnjom. Dosadašnji jedini uslov (registracija za obavljanje delatnosti) sada je samo pretpostavka za obavljanje ove proizvodnje.

Član 3. u stavu 2. utvđuje da je u skladu sa propisima samo ona proizvodnja lica iz stava 1. koja se obavlja u licenciranim prostorijama.

Član 4. Ovim članom je uređen postupak dodele proizvođačkog koda, ovlašćenje za donošenje rešenja o dodeli proizvođačkog koda, vođenje Registra dodeljenih proizvođačkih kodova i izdatih licenci, kao o ovlašćenje ministra nadležnog za poslove nauke da bliže uredi sadržinu i način vođenja registra od strane Zavoda za intelektualnu svojinu.

Član 5. Ovim članom je uređen postupak za dobijanje licence za proizvodnju optičkih diskova, upis izdatih licenci u registar koji vodi Zavoda za intelektualnu svojinu, kao i neprenosivost izdatih licenci. Navedeni način upisa dodeljene neprenosive licence umnogme će doprineti ostvarivanju potpunog uvida, a tako i mogućnosti kontrole proizvodnje diskova ili proizvodnih delova.

Član 6. Ovim članom se utvrđuju uslovi za izdavanje licence licu koje želi da se bavi proizvodnjom optičkih diskova. Uslovi za izdavanje licence se odnose: na postojanje registracije za obavljanje te delatnosti, na posedovanje proizvođačkog koda i odgovarajućih prostorija u kojima bi se proizvodnja optičkih diskova odvijala, kao i na okolnost da se protiv lica i odgovornih u tom licu nisu pravnosnažno okončani, odnosno ne vode specifičan krivični postupci.

Član 7. Ovim članom se uređuje sadržina zahteva za izdavanje licence, a u stavu 2. se ministar nadležan za poslove nauke ovlašćuje da bliže uredi sadržinu zahteva, odnosno podatke i dokaze koji se uz zahtev dostavljaju.

Član 8. Ovaj član propisuje rok u kome licenca mora da se izda ukoliko je podnet uredan zahtev, kao i postupak po neurednom, odnosno zahtevu koji nije dopunjen ni u naknadno ostavljenom roku. Zakon određuje primeren, ali i vrlo kratak rok u kome je Zavod za intelektualnu svojinu obavezan da postupi po podnetom zahtevu za licencu, i to 15 dana i za donošenje rešenja povodom urednog zahteva, i za pozivanje podnosioca da uredi podneti zahtev. Istovremeno, podnosiocu se ostavlja dovoljno vremena, odnosno 30 dana da uredi zahtev.

Član 9. Ovaj član utvrđuje uslove pod kojima se dosnosi rešenje o odbijanju zahteva za izdavanje licence, te propisuje konačnost tog rešenja u upravnom postupku.

Član 10. Ovaj član utvrđuje neophodan sadržaj licence za proizvodnju, rok od dve godine na koji se licenca, izdaje, uz mogućnost neograničenog produžavanja važenja izdate licence. Zakon ovlašćuje ministra nadležnog za poslove nauke da bliže propiše izgled i sadržaj licence.

Član 11. Ovim članom zakonani su rokovi i postupak za produženje važenja licence, kao i mogućnost vođenja upravnog spora u slučaju odbijanja produženja važenja licence.

Član 12. Ovim članom su u stavu 1. zakonane obaveze nosioca licence u vezi sa proizvodnjom optičkih diskova. Od posebnog značaja su obaveze i ovlašćenja nosioca licence zakonane u tački 4), jer se njima omogućava da nosilac licence preduzme „razumne” mere (a taksativno su nabrojani primeri takvih mera) radi, na činjenicama zasnovane uverenosti, da naručilac zahteva za proizvodnju određenog optičkog diska sa određenim sadržajem ima ovlašćenje za reprodukovanje tog materijala na optičkim diskovima, bilo da je u pitanju izvorni nosilac prava, ili lice koje je ovlašćeno od izvornog nosioca prava. Istovremeno, takva odredba ne oslobađa od odgovornosti za validnost podnetog dokaza podnosioca dokaza iz podtački (1)-(3) tačke 4), koja je odgovornost nezavisna od obaveze nosioca licence („mora da”) da izvrši dodatnu proveru podataka dobijenih od naručioca. Takva obaveza postoji onda kada okolnosti slučaja nalažu preduzimanje takvih mera, odnosno navode na sumnju u obim ili postojanje ovlašćenja za reprodukovanje materijala na optičkim diskovima ili proizvodnim delovima. Takva formulacija norme, dakle, ima u vidu ne samo postojeću situaciju, već percipira i opštu preventivnu funkciju postupanja nosioca licence kome je korišćenje kontrolnih ovlašćenja uključeno u odredbu o obavezama, pa se očekuje da će i proveru podataka iz stava 2. ovog člana biti pravilo u svakom slučaju. Iako je procena okolnosti svakog konkretnog slučaja (stav 1. tačka 4) i stav 2.) uvek faktičko pitanje, sigurno je da će se postojeće stanje na tržištu optičkih diskova svakako samo po sebi predstavljati ti deo procene „okolnosti slučaja” koje će

ukazivati da će nosilac licence na nivou pravila pribavljati, odnosno proveravati dokaze koje je naručilac dostavio.

Članovi 13-15. Ovim članovima zakonani su slučajevi i postupak za privremeno oduzimanje licence (član 13.), trajno oduzimanje licence (član 14.) i ukidanje licence (član 15).

Oduzimanje licence, privremeno ili trajno, obavlja po službenoj dužnosti organ koji je izdao licencu. Postupak se vodi ex officio, jer razlozi za privremeno ili trajno oduzimanje licence pretpostavljaju postojanje krivičnog dela ili privrednog prestupa, ili da je privredni prestup ili krivično delo protiv prava intelektualne svojine počinjeno u nekoj od licenciranih prostorija, čime se u pitanje dovodi savesnost i dostojnost za profesionalno poštenje nosioca licence.

Licenca za proizvodnju optičkih diskova ne može da bude izdata licu koje je kompromitovano kršenjem normi o zaštiti intelektualne svojine i čija je krivica potvrđena pravnosnažnom sudskom presudom. Budući da je pojam intelektualne svojine veoma širok i da obuhvata širok spektar različitih subjektivnih prava, na primer, patent, žig, industrijski dizajn i tako dalje, pored uslova da se radi o kršenju intelektualne svojine, Zakon postavlja i dodatan uslov: da je delo takve prirode da podnosioca zahteva za dobijanje licence za proizvodnju optičkih diskova čini nedostojnim za obavljanje te delatnosti. Tu bi, na primer, spadalo krivično delo neovlašćenog umnožavanja tuđeg autorskog dela, iz člana 199. Krivičnog zakonika Republike Srbije. Naime, proizvodnja optičkih diskova u najvećem broju slučajeva predstavlja čin umnožavanja autorskih dela i predmeta srodnih prava. Onaj koji je nezakonito umnožavao tuđa autorska dela ili tuđe fonograme (pravo proizvođača fonograma na proizvedeni fonogram je pravo srodno autorskom pravu), a čija je krivica potvrđena pravnosnažnom sudskom odlukom, ne može kasnije od države da dobije dozvolu da tu istu delatnost nastavi da obavlja kao legalan - licenciran u skladu sa zakonom. Protiv rešenja o privremenom oduzimanju licence je vođenje upravnog spora dopušteno stoga što su razlozi za (privremeno) oduzimanje licence nepravnosnažno postojanje privrednog prestupa ili krivičnog dela. Za nastupanje pravnosnažnosti je vezan i rok privremenog oduzimanja licence.

Ukidanje licence vrši se po zahtevu nosioca licence, ili po službenoj dužnosti kada organ koji je izdao licencu utvrdi da je nosilac licence prestao da obavlja svoju delatnost. S obzirom da je u ovim slučajevima moguće da se odluka zasniva na pogrešno utvrđenim činjenicama, kao pravni lek predviđena je mogućnost vođenja upravnog spora.

Član 16. Ovim članom zakonana je kao zakonska obaveza nosioca licence da vodi evidenciju proizvedenih optičkih diskova i da čuva uzorke proizvedenih optičkih diskova i proizvodnih delova, kao i da ih stavi na uvid ovlašćenim organima po usmenom zahtevu, a Zavodu za intelektualnu svojinu i ovlašćenom predstavniku organizacije za kolektivno ostvarivanje prava proizvođača fonograma kada to od njega pismeno zahtevaju. Kao period obaveznog čuvanja određen je vremenski period od pet godine, kao primereno vreme u kome može nastati potreba za vršenjem uvida u podatke tih evidencija, a razlozi za ostavljanje mogućnosti vršenja retroaktivne kontrole proizvedenih optičkih diskova i proizvodnih delova nije potrebno posebno obrazlagati. Stavom 2. određuje se pojam uzoraka, a stavom 3. je dato ovlašćenje ministru nadležnom za poslove nauke da propiše će sadržaj i način vođenja evidencije.

Član 17. Ovim članom zakonana je obaveza nosioca licence da svaki proizvedeni optički disk ili proizvodni deo obeleži dodeljenim proizvođačkim kodom. Na taj način se omogućava kontrola na tržištu jer će se znati ko je proizveo bilo koji optički disk ili proizvodni deo.

Član 18. Ovaj član u stavu 1. potvrđuje uvozno-izvozni režim identičan postojećem - uvoz odnosno izvoz optičkih diskova i proizvodnih delova i opreme za proizvodnju može da vrši svako lice koje je registrovano u skladu sa propisima kojima se uređuje registracija privrednih subjekata. Drugi stav sadrži normu u izričitoj saglasnosti sa članom 60. TRIPS Sporazuma, dozvoljavajući tzv. „de minimis” slobodan uvozno-izvozni režim optičkih diskova za lične potrebe fizičkih lica.

Član 19. Odredba stava 1. ovog člana propisuje obavezu nadležnog carinskog organa da svakog prvog radnog dana u mesecu dostavi tržišnoj inspekciji relevantne podatke o licima i uvozu optičkih diskova, proizvodnih delova ili proizvodne opreme izvršenom u prethodnom mesecu. Istovremeno, odredba stava 2. predviđa obavezu tržišne inspekcije da, najkasnije u roku od 60 dana od dana prijema relevantnih podataka od carinskog organa, izvrši nadzor (kontrolu) nad prometom uvezenih optičkih diskova, proizvodnih delova ili proizvodnom opremom. Primena odredba ovog člana će omogućiti kontinuirano praćenje uvoza optičkih diskova, proizvodnih delova i proizvodne opreme, koji se posebno evidentiraju od strane carina prilikom prelaska granice, a zatim se kontrola nad tom uvezenom robom u kretanju na unutrašnjem tržištu vrši kao zakonska obaveza inspeksijskih organa. Odredbom stava 3. je zakonano obaveza obeležavanja proizvođačkim kodom optičkih diskova sa snimljenim sadržajem i proizvodnih delova koji se izvoze, a stav 4. propisuje obavezu nadležnog carinskog organa da kontroliše da li je izvršeno obeležavanje iz prethodnog stava. Na navedeni način, uspostavljeni su mehanizmi kontrole uvoza i izvoza optičkih diskova, proizvodnih delova i opreme za proizvodnju, kao i nadzora nad njihovim proizvođačima.

Članovi 20-22. Odredbe ovih članova propisuju: zabranu stavljanja lažnog proizvođačkog koda (ili neovlašćeno stavljanje proizvođačkog koda ili sličnog znaka na optičke diskove) ili proizvodne delove, kao i izrada, skladištenje ili korišćenje sredstava čija je prevashodna namena stavljanje lažnog proizvođačkog koda (član 20); zabranu skladištenja i korišćenja proizvodne opreme i proizvodnog dela koji nije prilagođen za stavljanje odgovarajućeg proizvođačkog koda, kao i proizvodnja prepravka ili držanje kalupa koji je pogodan za stavljanje lažnog proizvođačkog koda, ili slične oznake, na optički disk, čime se praktično onemogućava zakonito posredovanje i držanje sredstava koja služe za falsifikovanje proizvođačkog koda i zabranjuje korišćenja bilo kakvih sredstava ili opreme kojom se proizvođački kodovi uništavaju ili čine nejasnim. Novouvedena vrsta objektivne odgovornosti za nosioca licence uvodi se ako se neki od zabranjenih predmeta nađe u licenciranim prostorijama (član 21.); zabranu stavljanja u promet optičkih diskova ili proizvodnih delova koji nisu obeleženi odgovarajućim proizvođačkim kodom, što će doprineti da se na tržištu lako prepoznaju originalni i legalni optički diskovi sa snimljenim sadržajem, jer će samo oni biti obeleženi proizvođačkim kodom, dok tzv. piratski diskovi neće. Kršenjem odredbi ovog zakona smatraće se i stavljanje u promet optičkih diskova i/ili proizvođačkih delova na kojima je proizvođački kod uništen ili nejasan.

Član 23. Ovom odredbom precizirana je nadležnost, odnosno prava i obaveze tržišne inspekcije u pogledu kontrole – inspeksijskog nadzora nad proizvodnjom optičkih diskova i proizvodnih delova, te predviđena mogućnost donošenja rešenja o uništenju oduzetih predmeta pekršaja nepoznatog vlasnika, odnosno držaoca. Stav 3. ovog člana propisuje shodnu primenu odredbi ovog člana i na druge prostorije i nprevozna sredstva u odnosu na koje postoji osnovana sumnja vezana za ponašanja suprotna odredbama ovog zakona.

Član 24. Ovaj član sadrži kaznene odredbe za nepoštovanje zabrana navedenih u čl. 20-22, kao i za postupanja suprotno čl. 3, 12. stav 1. tačka 5 i čl. 17 i 18. stav 1. Protivpravno postupanje je predviđeno kao prekršaj, a rasponi kazni su određeni u skladu sa odredbama odgovarajućih zakona, kao i zaštitne mere

oduzimanje i uništenje predmeta koji su bili predmeti izvršenja prekršaja, dok stav 5. tog člana propisuje javno objavljivanje presude.

Čl. 25. i 26. sadrže odrebe koje utvrđuju period u kome se donose podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona, te uređuje stupanje na snagu, odnosno primena zakona.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Primena ovog zakona neće iziskivati dodatna finansijska sredstva.